

Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Antioksidan Aktiviteleri ve Gıdalarda Kullanım Olanakları

Esra Arslan, Ayşegül Kırca*

Çanakkale Onsekiz Mart Üniv., Müh-Mim Fak., Gıda Müh. Böl, Çanakkale
*aysegulkirca@comu.edu.tr

Özet

Tıbbi ve aromatik bitkiler, tarih öncesi çağlardan beri antiseptik ve diğer tedavi edici özelliklerinin yanında, gıdaların stabilitesini ve lezzetini arttırmak amacıyla yaygın olarak kullanılmaktadırlar. Son zamanlarda ise, tıbbi ve aromatik bitkiler antioksidan, antimutajen ve antikarsinojen gibi biyolojik yönden aktif bileşiklerin kaynağı olarak büyük önem kazanmışlardır. Bu konuda yapılan çalışmalar, tıbbi ve aromatik bitkilerin, yüksek düzeyde antioksidan aktiviteye sahip çok sayıda fitokimyasal bileşikleri içerdiğini göstermiştir. Bunlar arasında fenolikler, bitkilerin toplam antioksidatif aktivitelerine katkıda bulunan başlıca bileşikler olarak öne çıkmaktadır. Nitekim, yapılan araştırmalarda tıbbi ve aromatik bitkilerin toplam fenolik madde içeriğiyle antioksidan kapasiteleri arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Fenolik bileşiklerin antioksidan etkileri serbest radikalleri bağlamaları, metallerle şelat oluşturmaları ve lipoksigenaz enzimini inaktive etmeleriyle açıklanmaktadır. Bunun yanında, bitkisel kaynaklarda bulunan askorbik asit, tokoferol ve karotenoidler de antioksidan aktiviteye önemli katkıda bulunmaktadırlar.

Günümüzde, sentetik antioksidanların güvenilirlikleri üzerinde artan endişelerden dolayı çeşitli bitkisel materyallerden doğal antioksidanların elde edilmesi üzerinde gıda endüstrisinin yoğun bir ilgisi oluşmuştur. Bu durum, doğal antioksidan kaynağı olarak büyük bir potansiyele sahip olan tıbbi ve aromatik bitkilerin, özellikle et, süt ve fırıncılık ürünleri gibi yağlı gıdalarda oksidasyonu önlemek amacıyla kullanımının giderek artmasına neden olmuştur. Bu makalede, gittikçe artan önemi nedeniyle çeşitli tıbbi ve aromatik bitkilerin antioksidatif etkileri ile gıdalarda kullanım olanakları hakkında derlenmiş bilgiler verilmiştir.

Türkiye 9. Gıda Kongresi; 24-26 Mayıs 2006, Bolu